

НАБЛИЖЕННЯ ДО ПРІРВИ...

1.

...Якщо вірити китайському календарю, світ у 2025 році потрапляє у володіння Зеленої Дерев'яної Змії. Роки Змії – різних її гатунків – Вогняної, Металевої, Водяної – припадали на 1905, 1917, 1929, 1941, 1953 і так далі роки. Неважко помітити, що кожен з них залишив трагічну зарубку на дереві Історії й знаменував початок нових часів й нових поворотів долі мільйонів людей.

Імовірно, я є останнім киянином – свідком зустрічі нового 1941 року в рідному місті. Було мені шість років і я чомусь запам'ятав цю новорічну ніч; ми зібралися неподалік від Центрального вокзалу в домі старшої сестри моєї мами Марії Домініківни та її чоловіка Дмитра Федоровича Виноградова, колишнього офіцера Першої світової війни, людини, безкінечно заляканої більшовиками й ненавидячої їх. Пам'ятаю, як дядя Митя порався біля радіоприймача, як крізь тріск перешкод проривався чужий жорсткий німецький голос (потім дорослі казали, що то була промова Гітлера).

Всі були веселі, дядя Митя грав на мандоліні, потім випили за Новий рік, за нове щастя... Але Дмитро Федорович, який любив випити, раптом спохмурнів і сказав, що невідомо, що станеться в Новому році і тому треба пити не за нього, а за рік минулий, який не приніс, слава Богу, ні арештів, ні хвороб, ні інших якихось нещастя. Мало хто звернув увагу тоді на ці слова, але вже через рік, в завірюху евакуації згадали пророцтво колишнього офіцера.

З початком війни Дмитро Федорович пішов добровольцем у народне ополчення; колонну неомундированих, неозброєних немолодих людей погнали пішака на Харків, їх обстріляли німці, ополченці розбіглися. Сусід пропонував Виноградову повернутися додому, той відмовився: честь офіцера не дозволяла йому кинути війну з німцем, якого не добив у 1916 році. НКВДісти полювали й нещадно вбивали колишніх офіцерів; дядя Митя ховався від людоловів, писав неправду в анкетах, працював за мізерну зарплату дрібним конторником, щоб не привертати до себе увагу ОРГАНІВ, але офіцерську честь зберіг. Залишився з залишками ополчення й загинув без сліду у вогні війни; советська влада сповна віддячила Марії Домініківні (я писав її численні звернення у Москву), категорично відмовивши їй у будь-якій компенсації за смерть чоловіка. Сусід вижив і я познайомився з ним після війни.

Цей спогад про страшне новорічне свято 1941 року став легендою моєї сім'ї, увійшов у мою пам'ять і завжди спливає в ніч напередодні Нового року тривожним питанням: що несе в собі ближнє майбутнє? Чи варто безоглядно вітати Невідоме?

Що приготувала Зелена Змія Україні, Європі, світові в 2025 році?

2.

Виходячи з суворой політичної, економічної та мілітарної інформації, що надходить з нечисленних українських та більшого числа зарубіжних (американських, англійських, польських, ізраїльських) джерел, Україна наближається до краю прірви, за якою – катастрофа, поразка, капітуляція – якщо не повна, то часткова.

Територіальні здобутки російських окупантів у 2024 році становили приблизно 3,3 тис. кв. км українських земель на важливих стратегічних напрямках на Донбасі і по-

над 40% території, захопленої ЗСУ в Курській області з початку операції. Аналітики підкреслюють, що незважаючи на суттєві втрати в людях і бойовій техніці, загарбники невпинно просуваються вперед, вселяючи в душу кривавого диктатора Путіна та його пропагандистів ейфоричну переконаність у перемозі й позбавляючи Україну сильної перегорнової позиції.

Україна, з якої виїхали біля 7 млн. осіб (17% довоєнного населення), переживає демографічну катастрофу, а руйнування енергетичної інфраструктури призвели до втрати майже половини довоєнного споживання електроенергії. Матеріальні збитки оцінюються в 750 млрд. доларів (Главком, 29.12.2024). Біля 1 млн. чоловік служить у ЗСУ, але відчувається брак воїв на фронті, не кажучи про збільшення числа дезертирів (делікатно названих СЗЧ – «самовільне залишення частин») і зростання організаційного безладу в Збройних Силах, про що свідчать окремі голоси з фронту й неупереджених військових аналітиків.

За твердженням журналу *The Economist* (26/11/2024) за несповна три роки Україна втратила від 60 до 100 тисяч військовослужбовців загиблими і 400 тисяч пораненими.

Ці скорботні дані не повинні, звичайно, спонукати нас до думки про капітуляцію, навпаки, посилювати волю до перемоги, але вони ставлять перед суспільством фундаментальне питання – чи спроможна нинішня правляча верхівка адекватно оцінити геостратегічну і військову ситуацію України, дати їй вірну оцінку та запропонувати нації шляхи подолання кризи?

Досвід німецько-радянської війни 1941-1945 років (а я багато чого пам'ятаю з тих років) показав, що навіть такий самозакоханий і впертий тиран як Сталін вже в перші місяці війни зумів подолати свої передвоєнні ілюзії й сказати народу сувору правду про смертельну небезпеку гітлерівської агресії; він та його кремлівські поплічники спромоглися перебудувати економіку і пропаганду під гаслом «Все для фронту, все для перемоги!» й жорстокими диктаторськими методами перетворили війну на справді народну, вітчизняну, екзистенційну, бо й дійсно – боротьба була не на життя, а на смерть комуністичної імперії.

Нічого подібного в сучасній Україні, над якою нависла загроза поразки й зникнення з політичної мапи світу, не спостерігається – й про це із здивуванням пишуть іноземні журналісти й розповідають українці, які відвідують Вітчизну. Влада обмежується короткими, часто беззмістовними відосиками та оптимістичними реляціями про удари українських дронів (і ми, звичайно, радіємо цим успіхам), але уникає серйозної розмови з власним суспільством про головне: про смертельну небезпеку для самого існування Української Держави та про шляхи мобілізації народу на боротьбу з віковим ворогом – Росією, війна з якою може затягнутися на довгі роки, а ненависть – на століття.

Навіть прорив ЗСУ в Курську область, який став у 2024 році чи не єдиним стратегічним успіхом України, та новий наступ у січні 2025 року, не можуть зняти тривожних питань про межі нашої обороноздатності на марафонській дистанції війни.

Піклування влади про рейтинги президента Зеленського, а не про об'єднання суспільства перед лицем смертельних загроз, є злочином перед Україною, бо інтереси України є незмірно вищими за честолюбні інтереси однієї особи, хоч би й такої, що уявляє себе «новітнім Черчиллем». Зе-

ленські приходять і йдуть, а Україна має залишатись.

Одним з непробачних злочинів влади є – замість політики національної єдності – запровадити штучний поділ українців на прибічників групи Зеленського-Єрмака та їхніх опонентів; створення проурядового телемарафону і позбавлення опозиції та ряду телеканалів можливості впливу на формування внутрішньої та зовнішньої політики України тільки поглибило розкол у суспільстві. Хочу нагадати «Черчиллю №2», що під час Другої світової війни лідер лейбористської опозиції Клемент Еттли (Clement Attlee) обіймав з 1942 року в уряді Черчилля №1 посаду віцепрем'єр міністра. Тобто – лідеру опозиції Петру Порошенку належало б за цим принципом як мінімум місце віцепрем'єр міністра!

У 2025 році одним з головних питань внутрішньої реформації Української Держави, її переходу від держави №1 (1991-2022 років) до оновленої держави №2 є створення Уряду Національного Порятунку і прийняття життєво-важливих рішень щодо війни з Росією, забезпечення єдності української нації та економічного розвитку держави в умовах її демократизації, а не мавпування російських диктаторських практик і корупційних схем.

Треба пам'ятати про ВИСНАЖЕННЯ, ВИГОРЯННЯ нації в результаті війни і розрухи, як це сталося з Австро-Угорщиною, Німеччиною та Росією в 1917-1918 роках – й своєчасно запобігти незворотним змінам народного організму, які ведуть до його загибелі.

3.

Нова суперзірка засяє в 2025 році на світовому небосхилі: ДОНАЛЬД ТРАМП, щодо впливу якого на глобальну політику ще до вступу до Білого дому складено мільйони прогнозів – від миротворчо-глюорифікаційних оспівувань майбутнього Рятівника людства – до ролі світового палія термоядерної війни. Постає Трамп вже сьогодні нагадує гомуву іграшку – слона, роздуханого до гігантських казкових розмірів всесвітнього «вирішали», голівудського супергероя, який за мить вирішить усі глобальні проблеми.

Не вирішить. Не того масштабу ця людина.

Багато українських блогерів-байкарів та казкарів висмоктують у повідомленнях з Флориди мілікраплини інформації, щоб запевнити співгромадян у винятково благодійній ролі Трампа, ігноруючи бекграунд та заяви цієї одіозної аморальної особистості з тавром кримінального злочинця. Трамп ладний довести Сполучені Штати до громадянської війни, використати владу для руйнування «глибинної держави», на якій трималася могутність Америки, і є надзвичайно небезпечним персонажем з підвищеним ризиком бути знищеним у ході замаху чи перевороту.

Разом з тим, він – великий містифікатор-понтоник, гоп-стопник, обіцянки й погрози якого нерідко не мають жодного впливу на залізу ходу історії, бо реальний перебіг подій, запланованих Верховною Силою (чи Богом у застарілій термінології), відбувається всупереч волі навіть таких тиранів, як Сталін і Гітлер, не кажучи вже про таку дрібну мерзоту, як Путін чи Кім Чен Ін. Ніхто не здатен зупинити Закон Змін, хоча видатні особистості впливають на Історію, пришвиджуючи чи гальмуючи її біг.

Набагато небезпечнішим за Трампа та його преторіанську гвардію MAGA є інша супермегазірка новітньої світової рок-опери: ІЛОН МАСК та його ідеологія підходу до держави як до бізнес-корпорації. Геніальний винахідник, азартний гравець на ринку інновацій, впевнений у нездоланній силі грошей, Маск – найбагатша людина в світі –

у 2025 році намагатиметься відіграти ключову роль в політичній історії США та Європи, підтримуючи право-консервативні промосковські сили, руйнуючи традиційні державні ліберально-демократичні інститути, захоплюючи молоде покоління «бізнесових вовків» до захоплення влади й встановлення авторитарних порядків за допомогою Штучного Інтелекту.

Це – прямий шлях людства до прірви, до нового поневолення – цифрового, електронного, до втрати гуманітарно-мистецьких набутків цивілізації. У порівнянні з новою технократичною владою Верховного Імператора Світу Ілона Маска дитячим майданчиком здається влада чекістів-інквізиторів. Імплантація чипів керування в мозок неслухняних громадян та висилка їх до колоній на Марсі (як колись англійці висилали своїх злочинців до Австралії) стане звичною практикою.

З'ява таких персонажів, як Путін, Трамп, Маск, Моді, Орбан, Фіцо, Лукашенко та інші цинічні лицедії на авансцені сучасності свідчить про початок нового циклу світової історії, про глибоку кризу ліберальної демократії в її лівацьких, давно скомпрометованих виявах, в її неспроможності повести за собою молодь, виховану не на милосерді й толерантності, а на жорстоких видовищах Сталлоне, Шварценеггера, Стетема, Крейга, Еванса та інших суперзірок.

4.

Перша чверть XXI віку закінчується руйнуванням

TRUMP I KGB

Prezydent USA miał w latach 70. i 80. kontakty z sowieckimi służbami

Amerykański prezydent Donald Trump przez 40 lat był cennym aktywem rosyjskich służb. Taką tezę postawił w książce „Amerykański kompromat” dziennikarz Craig Unger. Głównym źródłem tezy jest 67-letni były szpieg KGB, Jurij Szwiec. Trump werbunkowi zaprzecza. Jednak jego kontakty z sowieckimi oficerami w latach 70. i 80. XX w. nie ulegają wątpliwości.

Pożyteczny idiota
Na przełomie lat 70. i 80. XX w. szef Wywiadu Zagranicznego KGB Władimir Aleksandrowicz Kriuczokow (1924–2007) stanął przed wyzwaniem zmiany sposobu funkcjonowania organizacji. Wszewładna tajna służba była nie tylko „tarczą i mieczem” partii. Starala się również zreformować komunistyczny ustrój. To z KGB wyszedł impuls zmian w kraju znany jako „pieriestrojka”, czyli przebudowa. Jej symbolem i wykonawcą był Michaił Gorbaczow (1931–2022), pierwszy i ostatni prezydent Związku Radzieckiego.

Czas przebudowy państwa sowieckiego przypadł na lata prezydentury Ronalda Reagana (1981–1989). Analitycy KGB bali się Reagana. Uważali go za zdolnego do prewencyjnego uderzenia atomowego na Związek Radziecki. Kriuczokow żądał od podwładnych, aby „pożytecznych idiotów”, jak nazywano Amerykanów pracujących dla Związku Radzieckiego z powodu fascynacji komunizmem, zamienić na biznesmenów mających dojścia polityczne. Próbowano tak nimi manipulować, aby działając – jak im się wydawało – we własnym interesie, pomagali państwu radzieckiemu, a później Rosji. W takiej atmosferze zrodziły się pomysły wykorzystania Trumpa w politycznej grze Kremļa.

Aktywny środek
Zainteresowanie rosyjskich służb Trumpem rozpoczęło się w 1977 r. Wówczas to ożenił się on z czeską modelką Ivaną Zelnickovą i od czasu znalazł się pod obserwacją wywiadu czeskosłowackiego, ry współpracował z KGB. Kolejnym istotnym momentem w tej sprawie miało być otwarcie przez Trumpa hotelu Grand Hyatt w Nowym Jorku w 1980 r. Wówczas zakupił czeską telewizorów od...

Donald Trump. Zdjęcie wykonane w latach 1980-1985

старих усталених ще з часів Другої світової війни уявлень, звичок, інституцій, традицій, міжнародних організацій та режимів. Світ поділяється стрімко на дві частини – агресивно-авторитарну, яка увібрала в себе понад половину популяції людства, – і частину демократичну, багату, технологічно вищу, але старіючу й втрачаючу назавжди свою колишню силу, впевненість й давню економічно-мілітарну перевагу.

Надзвичайно важливою геополітичною подією сучасності є виникнення МАТЕРИКА ЗЛА. Хоча в сучасній політологічній термінології закріпився термін часів Другої світової війни «вісь зла» (до країн «Осі» входили Німеччина, Італія, Японія та деякі сателіти) явище, що його спостерігаємо сьогодні, куди більш загрозливе і масштабне. Йдеться про створення на наших очах МАТЕРИКА ЗЛА – союзу авторитарних країн, об'єднаних спільною ідеологією ненависті до ліберально-демократичного Заходу та спільними кордонами: Росії, Білорусі, Китаю, Ірану, Північної Кореї. Недалеко від них розташувалася Туреччина Ердогана з його спробою відновлення Оттоманського султанату.

Достатньо поглянути на мапу світу, щоб зрозуміти – наскільки небезпечнішим за нацистську Вісь зла може бути цей Материк.

Загальна площа країн-учасників становить 28 млн. 527 тис. кв. км. Це – величезні території Євразії, Східної Азії, Середнього Сходу, що межують з десятками країн – від України, Польщі, Литви та інших у Європі, до Казахстану, Киргизстану і Таджикистану в Середній Азії, від Азербайджану, Вірменії, Туреччини у Західній Азії – до Афганістану, Пакистану, Індії в Азії Південній. Морські простори Материка Зла простягаються від Північного Льодовитого океану – до Тихого та Індійського океанів.

Ще більш вражаючими є показники людських (загальна чисельність населення – 1 млрд. 668 млн. осіб) та природних ресурсів. Головний політико-ідеологічний та економічний тандем Материка Зла – Китай і Росія, які мають спільний кордон протяжністю 4200 км. Оскільки путінський режим перетворив РФ на васала КНР, це означає, що Китаю відкрито доступ до багатств азійської частини Росії.

Наявність спільних кордонів у країн, об'єднаних у Материк Зла, дає можливість прихованого перекидання військових контингентів (що сталося в 2024 році з підрозділами КНДР, дислокованими на лінії фронту в Курщині), високотехнологічних виробів військового призначення та сировини, які важко піддаються навіть супутниковому стеженню.

Ядерний потенціал Росії, Китаю, КНДР та готового до

виробництва ядерної зброї Ірану становить загрозу глобальному світопорядку. Особливо небезпечними в цьому плані є Путін та «ядерний товстун» Кім, які налагодили обмін ядерно-ракетними технологіями та здатні завдати першими удару ядерною зброєю.

На жаль, Материк Зла має здатність до розширення, про що свідчить саміт організації БРІКС у Казані (РФ) 22-24.10.2024, який перетворився на зустріч тридцяти шести лідерів Глобального Півдня. Керівники країн-учасників не посоромилися обійм кривавого вбивці Путіна, від якого тхне запахом смерті.

БРІКС, на частку якого припадає 45% населення планети і 35% світової економіки, не є, звичайно, монолітною організацією й не ототожнюється з Материком Зла. Але в більшості своїй він поділяє антизахідну, антиамериканську риторичку. Недаремно ж бо китайський лідер Сі заявив, що БРІКС є форматом «глобального стратегічного співробітництва». Не виключено, що хтось з членів БРІКС приєднається до Материка Зла, але ще більш імовірно, що в майбутньому спалахне ядерна війна між Китаєм та Індією.

Материк Зла не існуватиме вічно. Перед великою внутрішньополітичною кризою стоїть Іран, якому Ізраїль завдав болісних ударів. Падіння режиму Асада міняє геополітичний пейзаж на Близькому Сході. Але тенденція розколу світу на два ворогуючих табори посилюється й імовірність глобального конфлікту зростає.

Збройне зіткнення цих частин неминуче й рік 2025 стане підтвердженням цього.

5.

Новий, 2025 рік несе в собі нові випробування й трагедії людству, нові збройні зіткнення й перевороти. Рік цей, як темна хмара невідомого насувається на Землю, звістуючи наступ мороку й зміну осьового часу людства. Скінчився назавжди чарівний серіал «Аббатство Даунтон», ми увійшли в часи серіалу «Гра Престолів». Дослідження, проведене в 31-й країні ОЕСД показало значне зменшення знань математики й літератури серед дорослого населення, особливо в таких країнах, як Чилі, Португалія, США, Британія (*The Economist*, December 14, 2024). Ці натовпи напівписьменних людей – майбутні виборці Трампа, невільники штучного інтелекту, віряни нової церкви смертохристів путіна-гундяєва, зайвий, непотрібний матеріал в «чудовому новому світі» Ілона Маска.

Але і в цьому похмурому світі наближення людства до глобального зіткнення і ядерної зими крізь хмари пробивається промінь надії: я згадав, як у старовинній пущі на пагорбі над Віслою я побачив малу біляву дівчинку, яка самотньо і натхненно наспівувала українсько-польську пісню свободи, кохання і журби «Гей соколи»: танцювала серед вікових буків й виводила тоненьким голоском: «Гей, гей, гей, соколи, оминайте гори, ліси й доли...» – «Hej, hej, hej Sokoly, omiājajcie gory, lasy, doly...».

Це дівча, якому було років одинадцять-дванадцять, приїхало на зустріч молодих поетів у Казімежі Дольному, де я перебував у той час. Вона не бачила мене, я ніколи не чув і не почую її віршів й не дізнаюся – українка вона чи полька – але від її співу й танцю стало світло на душі і я подумав, що темна хмара невідомого майбутнього розтане на сонці й життя ніколи не скінчиться.

Юрій ЩЕРБАК,
письменник і дипломат,
Голова Ради НМФ

5 січня 2025 року